

d. Kul Hakkı

Kul hakkı, İslam'ın en temel prensiplerinden biridir. Bediüzzaman Hazretleri kul hakkını salih amelin önemli bir rüknü kabul eder ve **şöyle der**:

“Sâlih amel ise, maddî ve manevî hukuk-u ibada tecavüz etmemekle, hukukullahı da bihakkın îfa etmekten ibarettir.”[1](#)

Bundan da anlaşılacağı gibi, kul hakkı, maddî ve manevî hukuk olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.

İnsanın malına, mülküne ve bedenine zarar vermek, onun maddî hukukuna tecavüz olduğu gibi; **gıybet, iftira, suizan** da onun manevî hukukuna tecavüz etmektir. İnsanları günaha, isyan ve küfre sevk ile onların kalp ve ruhuna verilen zarar da manevî hukuku ihlal etmektir. Evet, bir insana zarar vermek onun nefesine bakması cihetiyle hukuk-u ibada tecavüz, o insanın Allah'ın kulu ve eseri olması cihetiyle de hukukullah'a tecavüzdür.

Şirkten sonra hata ve günahların en büyüğü kul hakkına tecavüz etmektir. Bunun da dereceleri vardır. Mesela, bir adamın hakkıyla yüz adamın hakkına tecavüz elbette ki bir olmaz. Bir adamdan helallik alınabilir, ama yüz adamdan helallik almak hiç de kolay değildir.

İnsanın hatasız ve günahsız olması mümkün değildir. Ancak Peygamberler ismet sıfatıyla günahlardan beridirler. Allah-ü Teâla **“Erhamürrahimin”** olduğu için, kendine isyan edenleri tövbe ve nedamet ettikleri takdirde affeder ve günahlarını bağışlar.

Cenab-ı Hak her hakkı affedeceğini, ancak kul hakkını, hak sahibi helal etmedikçe affetmeyeceğini bildiriyor. Kul hakkının en tehlikelisi de millet ve devlet malına tecavüz etmek, hile ve hıyanetle gasbetmektir. Çünkü devlet malı umumun hakkıdır. Onda kıyamete kadar gelecek bütün insanların hakkı vardır. Devlet malını çalmak veya şahsi menfaat için kullanmak hıyanetin en büyüğüdür. Bunda bütün İslâm alimleri ittifak etmişlerdir. Devlet malını hıyanet eden ve çalanla, hainleri himaye eden aynı sorumluluk ve vebalededir. Kur'an-ı Kerim'de de mealen şöyle buyrulmuştur:

“Allah'ın sana gönderdiği şekilde insanlar arasında hükmedesin diye sana Kitab'ı hak ile indirdik. Hainlerden taraf olma.”[2](#)

Peygamber Efendimiz (asm.) bir hadislerinde,

“Bir kişinin kalbinde imanla küfür, doğrulukla yalan, emanetle hıyanet birlikte bulunmaz.”³ buyurmuş ve

“... Allah’ım! Hıyanette bulunmaktan sana sığınırım. Çünkü hıyanet ne kötü bir sırdaştır.”⁴

şeklinde dua etmiştir.

Kul hakkı Allah katında da çok önemlidir. Çok dikkat etmek lazımdır. Bir kimsenin maddî ve manevî hakkına tecavüz eden boynunu Allah’ın kılıncına hedef etmiştir. Bir insan Allah’a karşı borçlu olursa onun rahmeti geniştir, boldur. Belki hakkını başışlar, affeder. Fakat üzerinde kul hakkı olursa, onu mutlaka ödemeye mecburdur. Mesela, bir kişi, bazılarının canına, bir kısmının namusuna, malına tecavüz etmiş, kimini eliyle, kimini de diliyle incitmiş, haysiyet ve şerefini lekelemişse, ahirette hak sahipleri onun etrafını saracaklar. Şayet o adamın hasenat ve sevabı varsa Allah onları alacaklılara taksim edecek, eğer borcu bitmezse alacaklıların günahlarını onun boynuna yükleyip cehenneme atacaktır. Peygamber Efendimizin (asm.) ifadesiyle asıl **“müflis”** işte bu kimselerdir.

Peygamber Efendimiz (asm.) **“Hayber savaşında elde edilen ve henüz taksim edilmemiş olan kamuya ait ganimetlerden bazı değersiz eşyayı alan, daha sonra da düşman tarafından öldürülen sahabînin büyük bir günah işlediğini, bu gınahtan dolayı şehit olmadığını belirtmiş ve cenaze namazına katılmamıştır.”⁵**

Terör ve anarşi çıkararak insanların can ve mallarına kasdetmek, kul hakkının en büyüğüdür.

Kur’an-ı Kerim’de mealen şöyle buyrulmaktadır:

“Kim, bir insanı, bir can karşılığı veya yeryüzünde bir bozgunculuk çıkarmak karşılığı olmaksızın öldürürse, o, sanki bütün insanları öldürmüş gibi olur. Kim de bir adamın hayatını kurtarırsa, sanki bütün insanların hayatını kurtarmış olur.”⁶

Bu ayetten de anlaşılacağı gibi, İslamiyet, insanları öldürmek için değil, onlara hayat verip diriltmek için gelmiştir. İslam Dinine göre her insan doğuştan masumdur, hayat hakkı kutsaldır ve ömür boyu dokunulmazlığı vardır. Şayet bir insan, herhangi bir suç işlerse onun cezasını vermek Devletin ve adaletin görevidir. Hiçbir kimse, kendini hakim, savcı ve infaz görevlisi yerine koyup, gerek kendi hukukuna, gerek milletin hukukuna yapılan haksızlığın cezasını kendisi veremez. Eğer her insan hakkını bu şekilde almaya kalkışırsa, toplum düzeni bozulur, emniyet ortadan kalkar ve anarşi ve terör meydan alır ve bunun zararı bütün topluma dokunur.

Bir ayette mealen şöyle buyurulmaktadır:

“Zulmedenlere en küçük bir meyil dahi göstermeyin; yoksa Cehennem ateşi size de dokunur.”⁷

Evet, zalimlerin yaptığı ve yaptırdığı cinayetler ister ferdî, isterse toplu bir şekilde olsun hiç fark etmez. Zira, tek bir insanın hakkı da bütün insanların hakkı gibi kutsal ve dokunulmazdır. Bir insanın hayatı, umum için de olsa feda edilemez, ancak vatan, din, namus ve milletin kurtulması için harice karşı kendi rızasıyla her türlü fadakarlığı yapabilir, hatta canını dahi feda edebilir.. Bir insanın hukuku, bütün insanların hukuku kadar ehemmiyetli olmasının hikmeti nedendir? Diye bir soru akla gelebilir. Çünkü, hayatına kasdedilen o insan veya onun neslinden gelecek birisi, belki insanlığa büyük hizmetler yapacak ve devletin ve milletin kalkınmasına maddî ve manevî katkılar sağlayacaktır.

“Bir masumun hakkı, bütün halk için dahi ibtal edilmez. Bir ferd dahi, umumun selâmeti için feda edilmez. Cenab-ı Hakk'ın nazar-ı merhametinde hak haktır, küçüğüne büyüğüne bakılmaz. Küçük, büyük için ibtal edilmez. Bir cemaatin selâmeti için, bir ferдин rızası bulunmadan hayatı ve hakkı feda edilmez. Hamiyet namına rızasıyla olsa, o başka mes'eledir.”⁸

Bir hadisi şerifte haksız yere adam öldürmenin vebalini Peygamber Efendimiz (s.a.v) şöyle nazara vermektedir:

“Dünya bir yana, bir insanın haksız yere öldürülmesi bir yana”

“Bir suçsuz insanın öldürülmesine yer ve gök sakinleri hep birlikte ortak olsalar, Allah onların çokluğuna bakmaksızın hapsini de burnu üzerine cehenneme sürer...”

“Allah hakkı olarak mahşerde ilk soru namaz sorusu olacak, kul hakkı olarak da ilk soru kan döken adamın sorusu olacaktır.”

Evet, insanlık tarihine baktığımızda çeşitli sebeplerden dolayı kan döküldüğünü görürüz. İnsanoğlu kendi mahiyetinde yer alan hırs, öfke, çıkarlarına düşünlük ve saltanat tutkusu gibi duygularına mağlup olarak, haksız yere kan dökmüş ve başkalarına zulmetmiştir. Demek ki, şiddet ve terör sadece zamanımıza mahsus olmayıp, asırlardan beri süre gelen büyük bir problemdir.

Terörün, *İslâm diniyle asla bir ilgisi yoktur.* İslam’da asıl olan savaş değil, barıştır. Çünkü İslam, barış dinidir. **“Silm, selamet ve selam...”** gibi kelimeler, barış ve güvenlik bildirir ve İslam kelimesiyle aynı kökten gelir.

İslam Dininde değil bir Müslümanı, gayri müslim olan birini dahi haksız yere öldürmenin ne kadar ağır bir cezası olacağını Peygamber Efendimiz (s.a.v) şöyle ifade etmektedir:

“Mü’min bir adam, ülkesindeki itaat eden bir gayr-i müslimi haksız yere öldürürse, bilsinki o katil, cennete girmek şöyle dursun, cennetin beş yüz senelik mesafeden duyulan kokusunu dahi duyamaz!”

İslam’da terör, isyan ve kargaşa yoktur. İsyân ve terörün kaynağı, fışk ve fesattır. Bunları irtikâp eden asiler, Müslüman da olsalar hiçbir zaman felah bulamazlar ve maksatlarına ulaşamazlar. Zira bunların gittikleri yol bataklık ve sonu da korkunç bir uçurumdur. İnsan hata edebilir ve nihayet tövbe ederek selameti bulup affa mazhar olabilir. Ancak terör ve kargaşa çıkaranların ve üstelik bunu İslamiyet namına yaptığını iddia ederek birçok masum insanların ölümüne sebep olanların akibetleri korkunçtur.

Dipnotlar:

- [1](#) Mesnevî-i Nuriye, s. 115.
- [2](#) Nisa Suresi, 4/105.
- [3](#) Ahmet İbnu Hanbel, II/349.
- [4](#) Ebu Davud, Vitir, 32.
- [5](#) Müslim, İman, 48.
- [6](#) Maide Suresi, 5/32.
- [7](#) Hûd Suresi, 11/113.

[8](#) Mektubat, s. 54.